

Ο Θεόδωρος Μπελίτσος για τον ιστορικό της Λήμνου Αργύριο Μοσχίδη

Γράφει η
**Μαρία
Λαμπαδαρίδου - Πόθου**

Οταν κυκλοφόρησε το βιβλίο του Θεόδωρου Μπελίτσου, "Αργύριος Μοσχίδης, ο ιστορικός της Λήμνου και η εποχή του", το 1996, έγραψα ευθύς ένα κείμενο να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου αλλά και τον θαυμασμό μου για τη σοβαρή και σημαντική αυτή μελέτη, που σκιαγραφούσε βιογραφικά την προσωπικότητα του Αργύριου Μοσχίδη, του μοναδικού ιστορικού της Λήμνου, του λησμονημένου, που αφιέρωσε τη ζωή του ολόκληρη για να συγγράψει την ιστορία του νησιού.

Το κείμενό μου εκείνο είχε δημοσιευθεί στο περιοδικό "Νέα Εστία" (15 Οκτ. 1997). Όμως αισθάνομαι πως είναι τόσο επίκαιρο, που το δημοσιεύω ξανά, μαζί μ' ετούτη την προλογική συμπλήρωση, στο φύλλο της λεσβιακής φωνής "Αίολος", που με μεράκι επιμελείται ο Φώτης Μανιός.

Και είναι επίκαιρο το κείμενο εκείνο για δύο σημαντικούς λόγους. Ο ένας είναι η ανέγερση προτομής του Αργύριου Μοσχίδη στην πλατεία του χωριού Καμίνια της Λήμνου. Μία προτομή που έχει όλη την καλλιτεχνική αδρότητα, αυτή που ταιριάζει στο στιβαρό πρόσωπο του Αργύριου Μοσχίδη, εμπνευσμένο έργο του Λήμιου γλύπτη Θάνου Στυψιανού, από το ίδιο χωριό του Μοσχίδη, τα Καμίνια της Λήμνου.

Πήγα, στο τέλος του καλοκαιριού, στα Καμίνια και είδα τήν προτομή. Ήταν κάτι που χρόνια έλειπε, και ιδιαίτερα τιμά τους Καμινιώτες αλλά και όσους στήριξαν ηθικά και οικονομικά την ιδέα.

Και φαντάζομαι πως το έργο αυτό ήταν μια ευτυχής συνέχεια και συνέπεια του βιβλίου του Θεόδωρου Μπελίτσου, που έκανε τους συμπατριώτες να ευαισθητοποιηθούν και να υλοποιήσουν μια τέτοια θαυμάσια ιδέα.

Όμως, εκτός τούτου, υπάρχει άλλος ένας λόγος που το θέμα βρίσκεται στην λημνιακή επικαιρότητα. Στις 30 Αυγούστου του '99 δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως υπουργική απόφαση, σύμφωνα με την οποία το Γυμνάσιο Μούδρου θα φέρει στο εξής την επωνυμία: "Αργύριος Μοσχίδης". Και όπως μαθαίνω, στην όλη συλλογική προσπάθεια των Μουδρινών για την αξιέπαινη αυτή ιδέα, μεγάλο μερίδιο έχει και πάλι η συμβολή του Θεόδωρου Μπελίτσου. Γιατί η πραγματοποίηση της ιδέας αυτής δεν οφείλεται μόνον στο βιβλίο του για το μεγάλο έργο του ξεχασμένου ιστορικού, αλλά και στην ηθική και ανθρώπινη υποστήριξή του.

Δεν έχουμε παρά να τον ευχαριστήσουμε γ' αυτή τη μεγάλη συμβολή του σε ένα πνευματικό χρέος της Λήμνου.

Θεόδωρου Μπελίτσου: "Αργύριος Μοσχίδης, ο ιστορικός της Λήμνου και η εποχή του".-1996

Πάντα με πονούσε και με έθλιβε το γεγονός πως ο Αργύριος Μοσχίδης, ένας από τους σημαντικότερους ιστορικούς, Λήμιος την καταγωγή, που αφιέρωσε την ζωή του ολόκληρη για να συγγράψει την ιστορία της Λήμνου, τέλος του περασμένου αιώνα και αρχές του δικού μας, 1865-1912, είχε μείνει σε μια βαριά σιωπή, σε μία πνευματική αγνόηση από την επίσημη Ελληνική Γραμματεία.

Από ένα μικρό προλογικό σημείωμα του Γ. Βαλέτα, που ο ίδιος είχε φροντίσει να ανατυπωθεί το σημαντικό αυτό έργο σε ένα μικρό αριθμό αντιτύπων, με την αφορμή ενός πνευματικού συμποσίου που είχε γίνει στη Λήμνο το 1979, μαθαίνουμε κάποια στοιχεία για τη ζωή του Αργύριου Μοσχίδη και παράλληλα έχουμε την ευτυχία να αποκτήσουμε το βιβλίο.

Όμως σήμερα έρχεται στο φως μια σημαντική μελέτη, μια άλλη ιστορική πραγματεία και μαζί βιογραφία του Μοσχίδη, που την υπογράφει ο Θεόδωρος Μπελίτσος, ένας σεμνός και σοβαρός ιστορικός ερευνητής, ένας ακαταπόνητος εργάτης του πνεύματος, που με αφοσίωση και πάθος, με σεβασμό προ την ίδια την ιστορική έρευνα, μας έδωσε μια σειρά βιβλίων μεγάλης ιστορικής αξίας, αλλά και γραμμένα με γλώσσα καθαρά λογοτεχνικά, λυρική, φωτίζοντας πάντα την ανθρώπινη πλευρά, την ανθρώπινη διάσταση. Τα βιβλία του είναι: "Τα σχολεία της Ελληνικής Σμύρνης στις αρχές του 20ού αιώνα", μελέτη, 1993, "Η Λήμνος και τα χωριά της" 1994, "Συλλογή γλωσσικού υλικού από τη Λήμνο", που τιμήθηκε από το Ιστορικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας της Ακαδημίας Αθηνών, το 1995. "Αργύριος Μοσχίδης, ο ιστορικός της Λήμνου και η εποχή του" (εκδόσεις Αιγέας 1996) και το τελευταίο του "Τα κοινοτικά σχολεία της Λήμνου" που πρόσφατα κυκλοφόρησε από τον Σύλλογο προς Διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων, και είναι ένας τόμος 304 σελίδων εκπληκτικής έρευνας και ιστορικών ντοκουμέντων πάνω στο θέμα.

Στο βιβλίο του "Αργύριος Μοσχίδης", ο Θεόδωρος Μπελίτσος μας δίνει όχι μόνον τη ζωή και το έργο του ιστορικού, αλλά μια ολόκληρη εποχή, φωτίζοντας άπειρες πλευρές της ζωής του τόπου όπου εκείνος έζησε, στη Λήμνο, στη Σμύρνη, στο Κάιρο, στην Αλεξάνδρεια, στο Αϊβαλί, στα Βουρλά, όπου υπηρέτησε ως εκπαιδευτικός, στο Μόναχο ακόμα, στις βιβλιοθήκες του οποίου συνέλεξε τα ιστορικά του στοιχεία.

Είναι εντυπωσιακή η σοβαρότητα με την οποία εργάστηκε ο Θεόδωρος Μπελίτσος, η αφοσίωσή του σε μία εξόχως δύσκολη έρευνα, μια και οι βιβλιοθήκες στους παραπάνω τόπους δεν ήταν και τόσο προσιτές. Ωστόσο, κατάφερε να συγκεντρώσει και να φέρει στο φως άπειρα ντοκουμέντα και στοιχεία της εποχής, που διαγράφουν όχι μόνον την ανθρώπινη διαδρομή του Αργύριου Μοσχίδη, αλλά με ζωντανό γλαφυρό λόγο σκια-

γραφούν την ίδια τη ζωή της εποχής. Και βέβαια, είναι φανερό πως διέθεσε άπειρο χρόνο και μόχθο για να πραγματοποιήσει το έργο του αυτό, ένα έργο μεγάλης ιστορικής αξίας.

Όμως, πέρα από την όποια ιστορική αξία του βιβλίου, προσωπικά πιστεύω πως είναι χρέος μας να τιμούμε τους εργατές του πνεύματος, κυρίως εκείνους που έζησαν σεμνοί και έμειναν ξεχασμένοι.

Ο Θεόδωρος Μπελίτσος ετίμησε έναν μεγάλο εργάτη του πνεύματος, έναν ακαταπόνητο όσο και ταπεινό άνθρωπο, που όμως είχε την μεγαλοφυΐα και το πάθος της έρευνας και που ο μοναδικός διακαής πόθος της ζωής του ήταν να συγγράψει την ιστορία της πατρίδας του της Λήμνου, σε μια εποχή όπου δεν υπήρχε ούτε ίχνος σκέψης για ιστορική έρευνα και μελέτη. Τον ετίμησε ο Θεόδωρος Μπελίτσος και μαζί ετίμησε και τον εαυτό του, γιατί τέτοια έργα φανερώνουν τον πλούτο της ψυχής εκείνου που τα εμπνέεται.

Στον σύντομο χρόνο της ζωής του ο Αργύριος Μοσχίδης είχε συγγράψει δύο βιβλία για την ιστορία της Λήμνου. Τα πρώτα αφορούσε στην αρχαία ιστορία της Λήμνου, από τους μυθικούς χρόνους, και υπάρχει μια εκπληκτική αλλά και μοναδική καταγραφή όλων των αρχαίων κειμένων που αναφέρονται στο νησί, και φτάνει έως το 1770.

Το δεύτερο βιβλίο του, που περιείχε και λαογραφικά στοιχεία μαζί με τα ιστορικά, καθώς και γεωφυσικά και γλωσσικά, δυστυχώς έχει χαθεί.

Ο Μοσχίδης πέθανε το 1912 και το βιβλίο δεν εκδόθηκε ποτέ, κάπου χάθηκε ως χειρόγραφο. Όμως ο Θεόδωρος Μοσχίδης έχει το κουράγιο να πάει ο ίδιος στη Σμύρνη, όπου πιστεύεται πως έχει χαθεί, να ψάξει για την ανεύρεσή του.

Όπως μας γνωρίζει ο συγγραφέας, ο Μοσχίδης ήταν ένα φτωχό παιδί, από το χωριό Καμίνια της Λήμνου, που ως τα 17 του χρόνια έβοσκε τα πρόβατα πλάι σε μια στήλη με αρχαία επιγραφή και εκεί ορκιζόταν κάθε μέρα να ξενιτευτεί και να σπουδάσει για να συγγράψει την ιστορία της πατρίδος του. Οι πολύ σημαντικές σημειώσεις του κ. Μπελίτσου, μαζί με την ωραία λογοτεχνική γραφή του, βοηθούν τον αναγνώστη ώστε να συμμετέχει στις δοκιμασίες και στον αξιοπρεπή αγώνα του Αργύριου Μοσχίδη, να συμπάσχει μαζί του αλλά και να θαυμάζει τη δύναμη και την ευθύτητα της προσωπικότητάς του.

Από το βιβλίο επίσης του κ. Μπελίτσου μαθαίνουμε πως ο Αργύριος Μοσχίδης παντρεύτηκε από έρωτα στη Σμύρνη τη Φιλίτσα Τεκεκίδου, που ήταν συγγενής του ποιητή Γιώργου Σεφέρη. Μαθαίνουμε επίσης, βάσει τεκμηριωμένων στοιχείων, πως ο Αργύριος Μοσχίδης υπήρξε και φωτισμένος εκπαιδευτικός, νεωτεριστής και προοδευτικός, με ιδέες πρωτοποριακές για την εκπαίδευση.

Δάφνη τιμής το βιβλίο του κ. Μπελίτσου στη μνήμη ενός μοναδικού πνευματικού ευεργέτη της Λήμνου. Ο Αργύριος Μοσχίδης όχι μόνο με το πνευματικό έργο που μας κληροδότησε, αλλά και με την ίδια την αξιοπρέπεια του αγώνα του, με το πνευματικό πάθος της ζωής του, τιμά την Ελληνική Γραμματεία.